

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, доктора медичних наук, професора,
завідувача кафедри променевої діагностики, променевої терапії та онкології,
Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова

Костюка Олександра Григоровича

на дисертаційну роботу аспіранта кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Кушніра Валерія Олександровича

«Оптимізація клініко-лабораторного скринінгу новоутворень шкіри у
військовослужбовців Збройних Сил України».

1. Актуальність обраної теми дисертації

Нові виклики у вітчизняній військово-медичній практиці виникли у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну. Суттєво змінився підхід до збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців, надання медичної допомоги, їх лікування та реабілітації, призову та звільнення із лав ЗСУ. В Україні система організації надання дерматовенерологічної медичної допомоги населенню потребує постійного перегляду у зв'язку з оновленням методів лікування і зміною знань про патогенез та етіологію захворювань. Сучасні погляди щодо діагностики та лікування новоутворень дерматовенерологічного профілю вимагають змін при ранньому виявленні новоутворень шкіри та надання медичної допомоги згідно міжнародних рекомендацій і настанов, особливо в лавах ЗСУ. В Україні виявлення та надання допомоги пацієнтам – військовослужбовцям із новоутвореннями шкіри є питанням, що потребує подальшої розробки.

Як і в усьому світі, в Україні спостерігається неухильне збільшення показників захворюваності. З 1982 по 2011 роки кількість випадків захворювання на меланому зросла в три рази, за даними С.І. Коровіна, 2017. Смертність від новоутворень шкіри в Україні на 2018 рік складала: зляквісна меланома шкіри С43 – 1132 випадків, інші зляквісні новоутворення шкіри С44 – 510 (даних щодо військовослужбовців не

встановлено). Відсутні рекомендації щодо обстежень груп ризику серед військовослужбовців, та ранньої діагностики малігнізації новоутворень шкіри серед військовослужбовців ЗСУ. За офіційними даними за 2018 р. 82 госпіталізації з приводу злоякісних новоутворень шкіри, дані про диспансеризацію даної категорії пацієнтів відсутні (за даними ГВКГ Київ, 2019).

В Україні відсутня система критеріїв допуску до військової служби, як на допризовному етапі, так і під час військової служби. Одночасно новоутворення шкіри викликають дедалі більшу зацікавленість та занепокоєння як в Україні, так і в усьому світі, зростає захворюваність на злоякісні новоутворення шкіри. Військовослужбовці піддаються особливо високому ризику розвитку пухлин шкіри через різні фактори ризику, включаючи ультрафіолетове випромінювання. Проте на сьогодні відсутні чіткі критерії діагностики передпухлинних та пухлинних захворювань шкіри у військовослужбовців Збройних Сил України. Для цього потрібно впровадити у військово-медичну практику сучасну класифікацію пухлин шкіри та методів ранньої їх діагностики, з акцентом на перспективи раннього виявлення меланому. На даний час не існує узгодженої класифікації меланоцитарних невусів і подібних новоутворень шкіри, а також немає загальноприйнятого алгоритму подальшого діагностичного пошуку. Таким чином, майбутній скринінг злоякісних пухлин шкіри має бути зосередженим на цілеспрямованому пошуку тих, хто буде вважатися групою підвищеного ризику раку шкіри, включаючи військовослужбовців. Наголошується, що сучасна рання діагностика меланому пов'язана з вищою виживаністю пацієнтів, а візуальна діагностика повинна доповнюватися дерматоскопічним оглядом і консультацією лікаря-дерматолога чи дермато-онколога. Крім того, нагальним є впровадження нових методів діагностики новоутворень шкіри, зокрема за допомогою дерматоскопії у пацієнтів з множинними та атиповими невусами, які мають вищий ризик розвитку меланому. Враховуючи існуючі алгоритми діагностики пухлин шкіри виникла необхідність розробки алгоритму обстеження пацієнтів з новоутвореннями шкіри в рамках військової медицини України.

Виходячи з цього, тема дисертаційного дослідження Кушніра В.О є актуальною, а саме дослідження своєчасним, важливим і має вагоме медичне і соціальне значення.

Дисертація виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт національного медичного університету та є фрагментом планової науково-дослідної роботи кафедри шкірних та венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова на період 2019 – 2023 р.р. на тему «Новітні аспекти діагностики, перебігу та розробка і впровадження у практику сучасних методів

комплексного лікування хронічних дерматозів та ПСШ» (№ держреєстрації 0119U000712).

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні. Патентно інформаційний пошук проведений якісно, у відповідності до основних напрямків дисертаційного дослідження. Формулювання мети і завдань чітке, завдання дослідження відповідають меті, і дозволяють повною мірою розкрити тему дисертаційного дослідження. Використаний у дослідженні комплекс сучасних дерматологічних, дерматоскопічних, лабораторних та клініко-морфологічних оцінок відповідає меті і завданням дослідження. Методи статистико-математичного аналізу даних дослідження є сучасними, адекватними характеру даних і забезпечують необхідний рівень достовірності результатів дослідження відповідно до вимог доказовості у наукових дослідженнях.

Аналітичний опис одержаних у дисертаційному дослідженні даних є грамотним, інформативним, і дозволяє розкрити основні наукові положення дисертаційного дослідження. Основні результати дослідження узагальнено і відображено у висновках дисертації.

Наведені у дисертації дані повною мірою відображені у наукових публікаціях. За результатами дисертаційного дослідження здобувачкою опубліковано 3 статті, включаючи одну статтю у фаховому журналі, який входить до науко метричної бази Web of Science, 4 статті у фахових видань відповідно до переліку МОН України, методичні рекомендації та 3 тези у матеріалах наукових конференцій та форумів різного рівня. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на двох міжнародних науково-практичних конференціях.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Вперше проаналізовані клініко-епідеміологічні характеристики новоутворень шкіри у військовослужбовців ЗСУ, членів їх сімей та призовників до лав ЗСУ.

Вперше проведена комплексна оцінка клініко-морфологічних ознак множинних невусів у військовослужбовців ЗСУ.

Вперше проведений комплексний клініко-епідеміологічний аналіз випадків злоякісних новоутворень шкіри у військовослужбовців ЗСУ.

Вперше створено алгоритм раціональної діагностики новоутворень шкіри з маршрутом пацієнта при медичній експертизі військовослужбовців та призовників із використанням дерматоскопії.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Результати дисертаційної роботи ґрунтуються на достатній кількості спостережень, що забезпечує належну кількісну та якісну репрезентативність вибірки.

Наукові дослідження проводились на базі шкірно-венерологічного відділення Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону м. Вінниця та клініки «Анжіолайт» м. Вінниця, де протягом періоду спостережень було оглянуто 120 військовослужбовців, призовників та членів сімей військовослужбовців, у тому числі 17 жінок і 103 чоловіків, які проходили в основному військово-лікарську комісію для визначення ступеню придатності до: військової служби, військової служби за кордоном, навчання у вищих військових навчальних закладах; лікарсько-льотну експертизу для визначення ступеню придатності до льотної роботи, стаціонарне лікування та обстеження. Відбір і рандомізація об'єктів спостереження виконані коректно.

Усім досліджуваним проводився повний дерматологічний огляд згідно положень про проведення військово-лікарської комісії та лікарсько-льотної експертизи. Для оцінки пухлин шкіри проводився дерматоскопічний огляд усіх пігментних утворень шкіри з визначення природи утворень, підрахунку значення загального дерматоскопічного індексу у випадках підтвердження меланоцитарної природи утворень, оцінювання якості життя пацієнтів згідно опитувальника DLQI, за необхідності проводилась ексцизійна біопсія підозрілих та злоякісних пігментних утворень з подальшим гістологічним дослідженням. А також у випадках діагностування меланомного раку шкіри проводилось біохімічне дослідження загальної фракції ЛДГ.

Статистична обробка і аналіз даних дослідження включав описову статистику. Статистичну обробку цифрових даних проводили за методом варіаційної статистики з використанням u – критерію Мана-Уїтні при не нормальному розподілі, а також

методом χ^2 , методом варіаційної статистики з використанням критерію Крассела-Уолліса за відсутності нормального розподілу, а при нульовому та 100 % значеннях показників – за методом Р.Б. Стрелкова (1982). Статистично вірогідними вважали зміни показників при $p \leq 0,05$. Характер розподілу величин визначали за критерієм Шапіро-Віллка. Цифрові данні наведені у вигляді “ $M \pm m$ ” з зазначенням 95% довірчого інтервалу, де M – середнє арифметичне значення, m – стандартна похибка.

Розрахунки здійснювали за допомогою Microsoft Office – 365.

Наукові положення, викладені у дисертації, її узагальнення та висновки логічно впливають з результатів аналізу одержаних даних і відображують принципові положення проведеного дослідження, що виносяться на захист.

Висновки дисертаційного дослідження детально обґрунтовані та відповідають завданням дослідження і одержаним результатам.

Аналітичний огляд літератури з наукової проблеми містить значну кількість джерел (90 найменувань із яких кирилицею 15, латиницею 75), що дозволяє автору достатньою мірою висвітлити сучасний стан проблеми, визначити невирішені і спірні питання, дані з яких є неповними або суперечливими, і обґрунтувати доцільність власного дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Метою дисертаційної роботи було удосконалити методи діагностики новоутворень шкіри та оптимізувати ведення пацієнтів – військовослужбовців з новоутвореннями шкіри.

Відповідно до визначеної мети сформульовано п'ять чітко окреслених завдань, що відповідають їй.

Аналіз дисертації дозволяє стверджувати що мета дослідження автором досягнута, а завдання виконані. Усі наукові положення дисертації підкріплені аналізом відповідних даних, і чітко, логічно, послідовно і структуровано викладені у тексті дисертації.

Дисертаційна робота є повністю завершеним науковим дослідженням з чітко визначеними та вирішеними автором метою і завданнями. У дослідженні вірно обрані

методологічні та методичні підходи, витримано належну послідовність наукового пошуку з адекватним порівняльним аналізом отриманих даних. Отримані результати наукового дослідження слід вважати достовірними, і такими, що не викликають сумнівів.

Ретельне виконання дисертаційного дослідження, глибокий аналіз сучасної наукової літератури з проблеми, належне представлення одержаних результатів, достовірність і обґрунтованість висновків дисертації свідчать про високий загальний рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Дослідження є вагомим для медичної науки, воно відкриває нові можливості для діагностики новоутворень шкіри пацієнта загалом та ранньої діагностики підозрілих та злоякісних новоутворень шкіри.

Отримані дисертантом результати дослідження суттєво доповнюють існуючі знання та надають нових важливих відомостей стосовно алгоритму обстеження та подальшого маршруту пацієнта будь-якого віку як цивільного населення, так і призовників та діючих військовослужбовців з подальшим прийняттям експертних рішень щодо подальшої військової служби чи звільнення з лав ЗСУ.

Важливе практичне значення результатів дослідження мають встановлені особливості дерматоскопічного обстеження пацієнтів з подальшим підрахунком загального дерматоскопічного індексу та додаткових дерматоскопічних структур за потреби.

Результати дослідження використовуються лікарями дерматологами та хірургами онкологами ВМКЦ ЦР, ВМКЛРЦ (військово-медичний клініко-реабілітаційний центр м. Ірпінь), в/ч А 1249 (військовий мобільний шпиталь м. Маріуполь), в/ч А 2339 (військовий шпиталь м. Хмельницький), та військово-лікарську експертизу Центрального регіону. Матеріали роботи впровадженні у навчальний процес кафедр патологічної анатомії та шкірних і венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Результати дисертаційного дослідження, що проведене, рекомендуються до подальшого впровадження в навчальний процес та практичну роботу кафедр дерматології, патологічної анатомії, хірургії та онкології медичних закладів вищої освіти України; використання під час написання монографій та підручників з дерматології та дермато-онкології; застосування у профілактичній діяльності лікарів закладів вищої освіти та сімейних лікарів профільних медичних лікувальних та діагностичних закладів, центрів профілактики і контролю хвороб.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації «антиплагіатна Інтернет – система Unichesk» та ретельний аналіз тексту роботи), не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації або фабрикації результатів дослідження, інших ознак порушення академічної доброчесності у дисертаційній роботі та у наукових публікаціях Валерія Олександровича Кушніра. Рівень оригінальності тексту склав 93,64 %.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Отримані дисертантом результати дослідження суттєво доповнюють існуючі знання та надають нових важливих відомостей стосовно алгоритму обстеження та подальшого маршруту пацієнта будь-якого віку як цивільного населення, так і призовників та діючих військовослужбовців з подальшим прийняттям експертних рішень щодо подальшої військової служби чи звільнення з лав ЗСУ.

Важливе практичне значення результатів дослідження мають встановлені особливості дерматоскопічного обстеження пацієнтів з подальшим підрахунком загального дерматоскопічного індексу та додаткових дерматоскопічних структур за потреби. Отримані дані обґрунтовані достатньою кількістю спостережень та належними результатами їх статистичного аналізу.

Отримані дисертантом результати дослідження суттєво доповнюють існуючі знання та надають нових важливих відомостей стосовно алгоритму обстеження та

подальшого маршруту пацієнта будь-якого віку як цивільного населення, так і призовників та діючих військовослужбовців з подальшим прийняттям експертних рішень щодо подальшої військової служби чи звільнення з лав ЗСУ.

За актуальністю, теоретичною і практичною цінністю отриманих даних, рівнем оприлюднення та впровадження результатів дослідження, дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

РЕЦЕНЗЕНТ

Професор завідувач кафедри
променевої діагностики, променевої
терапії та онкології Вінницького
національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор

Олександр КОСТЮК